

τρων πονηματίων τοῦ Ρύσιου, εὐρίσκομεν τὰ ἐπόμενα περὶ τοῦ « Τίς, καὶ πόθεν, καὶ ἐπὶ τίνων ὁ ξυγγραφεὺς, » συνταχθέντα ἐν Σμύρῃ κατὰ τὸ 1746 ὑπ' αὐτοῦ, ὡς φαίνεται, τοῦ Ἀδαμαντίου Ρύσιου.

Τὴν μὲν οὖν αἰτίαν, δι' ἣν τοὺς ἐλέγχους ξυνέγραψεν Ἀδάμας ὁ Ρύσιος, κομψότερον ἐν προοιμίῳ διέλαβε. Πατὴρ δὲ κυρίως τούτου τὸ Ρύσιον, πολίτην ὄν, ἐν Ἀσταχινῷ κόλπῳ, μετὰ Φιλοκρήνην κείμενον, τανῦν ιδιωτικῶς Ἀρίστιον, κατὰ δὲ Στράβωνα Δοιδασὸς, διὰ τὸ ποικίλον ἴσως τοῦ χωρίου καὶ εὐοπταν' τοῦτο καὶ εἰσέτι συμμένει καὶ εὐανδρεῖ, ἀνδράσιν ιδιώταις μὲν, εὐσεθέσι δὲ ὅμως κοσμουμένον, ὅπῃ περαιούται καὶ ἡ ἐπαρχία τῆς Καλ-χιδόνας. Ἐντεῦθεν οὗτος ὁρμώμενος, παῖς τε ἔτι ὢν, τῶν φύν-των αὐτῷ εἰς Βυζάντιον μετοικισθέντων, τοῖς ἐκεῖσε φροντιστη-ρίοις ἐκδοθεὶς ἐπαίδευσθαι, ἐν πᾶσι διακούσας τοῦ τότε ἐν λόγῳ εὐδοκίμου Ἰακώβου Ἀργείου· αἰρθεὶς τε διδάσκαλος ὑπὸ τοῦ τότε πατριαρχέοντος αἰοδίου τῇ μνήμῃ κυρ Καλλινίκου, προέστη τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἐπὶ ἔτεσι τέσσαρσι. Μετὰ τοῦτο ἐξίει εἰς Κρήτην, φίλῃ τινὸς δελεασθεὶς, κερδῶν τε μειζόνων ἐλπίσι· διὰ δὲ καιρικὰς περιστάσεις, τούτων διαμαρτῶν, μετῆρε μετὰ διετίαν εἰς Χίον· κἀνταῦθα ἱκανῶς παιδεύσας, μετακαλουμένων μεταξὺ τῶν Σμυρναίων, προτροπομένου τε αὐτὸν αἰοδίου πα-τριαρχου κυρ Γαβριὴλ ἐκεῖσε ἤκειν, (ἐκ γὰρ Σμύρνης καὶ οὗτος ὁρμητο), οὕτω τῆς Χίου ταύτην προεἰλετο· προσέστη τε ἐνταῦθα τοῦ συστάντος λόγων φροντιστηρίου.

Ἐν Σμύρῃ ἐνυμφευσθὴ ὁ Ρύσιος, καὶ μετὰ τὸν γάμον φαίνεται ὅτι ἐδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον· εἰς δὲ τὸ νέον τοῦτο στάδιον ἡ τύχη ἐπέβλεψεν εἰς αὐτὸν εὐμενῶς· ἀλλὰ, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, τὰ πράγματα μετεβλήθησαν ἐπὶ τὸ χεῖρον, καὶ «ὠδυνήθη πολλὰς καιρικὰς περιστάσεσι.» Μία ἐκ τούτων ἀναμφιβόλως ἦτο καὶ ὁ πρόωρος θάνατος τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἐζήτησεν ὁ φιλόστοργος πατὴρ ὁ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ σκοτός τῆς λή-θης διὰ δεκαπέντε ἐπιτυμβιδίων ἐπιγραμμάτων, ἐξ ὧν καταχωροῦμεν τὰ ἐπτά πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ φιλομούσου ἀναγνώστου.

Ἄνθρωπ', ὃν πατεῖς ἄαν, ἀπαλῶς πάτει·
Κόρης γὰρ οὗτος ἀπαλῆς σκέπει κόνιν
Τῆς Θεοδώρας, θυγατρὸς οὐ τὰδ' ἔπη
Ἀδαμαντίου, ὃν με προφθᾶσ' οἴχεται·
Τοῦ ὑπὲρ ἡμᾶς εἰδότος Θεοῦ λόγους·
Χρόνους δὲ οὗτος ἀρετῇ ὀρίζεται.

Νέα μὲν ἄπει, καὶ πρὸ πατρὸς, θυγάτερ,
Κᾶν ἡλικίῃ τῇ χαρίεσση σφόδρα,
Ἀλλὰ μετ' ἔργων, οἷα γηραιὰς πρέπει,
Οἷς, Θεοδώρα, ἀνέχεισο παιδόθεν,
Καὶ νῦν λελοῖπεις πατρὶ παραμύθιον
Ἀδαμαντίῳ, καὶ τροφεῖά μοι φίλα.

Κόρην ἀνυμέναιον, ἀλλ' ὑπερτελῇ
Νοὶ καὶ ἔργοις, οἷς Θεῷ λατρευτέον,
Τὴν Θεοδώραν, πατὸς Ἀδαμαντίου,
Δέγμην ὁ τύμβος, τοῦ περιεῖν' ἄξιαν·
Πλὴν, εἰ προλήφθῃ, ἐστὶν οὗ θρηνητέα·
Προσλαμβάνει γὰρ οὐς φιλεῖ Θεὸς νέου.

Πολὺ μέρος καὶ νυκτὸς, ὡς καὶ ἡμέρας,
Φίλῃ θυγάτερ, θαπανῶ πρὸς συγγόνους
Σᾶς, Θεοδώρα, τὰς φιλαδέλφους λίαν,
Ἄς ὑπομνήσει ἀρετῶν τῶν σῶν μόνῃ
Μόλις σιγᾶζω, μὴ 'πικινεῖν σοι γούους·
Θεὸν σὺ δίδου ταῖς δε παρακλήτορα.

Ἄνθ' ὑμεναίων, καὶ δαδῶν γαμηλίων
Ἦψα καὶ ἦσα, Θεοδώρα, σοι τάδε,
Τῇ σῇ περπώδῃ ἀρετῇ 'πιγράμματα,
Φερνῆς μεγίστης ἀντιπάροχα γέρα.
Δέξοιο πέντε πρὸς δέκα ποσούμενα,
Ἦ ζωσ' ἐφίλεις τὰ πατρὸς πονήματα.

Τόκου κἀγωγῆς, κᾶν λόγοις ἀσκήσεως,
Πολλῆς τ' ἀγάπης, καὶ πλέω ἥς νῦν τύχον,
Μετὰ τελευτῇ, σῆς, πάτερ, προστασίης·
(Οὐ γὰρ ἐφείσω, ἀλλὰ βιασθεὶς ἔδωκ
Τῶν σῶν περισσά, ὡς ταφῶ ἔνθα πόθουν·)
Πόνου τε χάριν τῶν ἐπιγραμμάτων,
Δι' ὧν τὸ λήθης ἀπ' ἐμεῦ ἦρας σκότος,
Ἦ Θεοδώρα, οὐκ ἔχω τί φῶ, πάτερ
Ἀδαμάντιε, ἢ ὅτι κᾶν αἰδῇ
Στοργῆς πατρικῆς τὸ χρέος γ' οὐ λήσομαι.

Ἡ Θεοδώρα ἀπέθανε τῇ ἐβδόμῃ Μαρτίου, 1743, εἰκο-
σιδύο ἐτῶν ἡλικίας, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἐπομένου τετρα-
στίχου ἐπιτυμβιδίου τοῦ πατρὸς τῆς.

Ἦ Διαμαντῇ κουριδίῃ θυγάτηρ,
Ἔτη βιοῦσα εἴκοσι πρὸς τοῖς δυσίν,
Ἦ Θεοδώρα, λίπ' διζυρὸν βίον,
Σταλεῖς' ἐπ' ἄθλα ἀρετῆς, ἥς εἶχετο.

Ο ΚΑΙΡΟΣ.

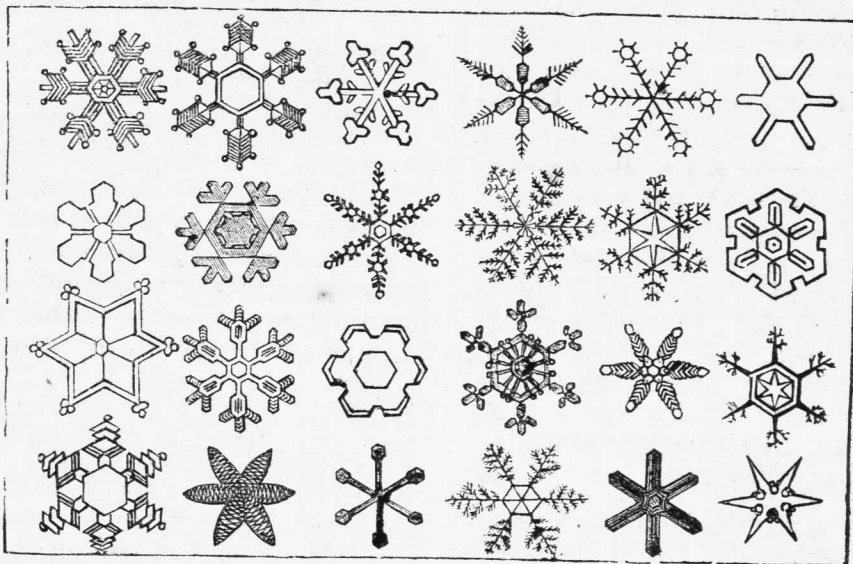
Ἀριθ. I.

Βροχῇ, Χιῶν, Χάλαζα, κλπ.

ΒΡΟΧΗ.—Τὸ ἄμεσον αἷτιον τῆς πτώσεως τῆς βροχῆς εἶναι ὁ συνδυασμὸς δύο στρωμάτων ἀέρος, ἐχόντων ἀνι-
σον βαθμὸν θερμότητος καὶ ὑγρασίας· διότι, ἐὰν ἡ
θερμοκρασία τοῦ συμμιχθέντος ἀέρος δὲν ἐξαρκῇ ὥστε
νὰ διατηρήσῃ ὅλην τὴν ποσότητα τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὴν
ἀερώδη κατάστασιν, μέρος τοῦτου πρέπει κατὰ συνέπει-
αν νὰ μετατραπῇ εἰς ὕδωρ, καὶ νὰ πέσῃ ἐν εἴδει βρο-
χῆς.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι μὲν ἀναντιρρήτως ὀρθή· μ'
ὅλον τοῦτο, ὑπάρχουσι πολλὰ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς
βροχῆς, εἰσέτι ἀνεξήγητα· καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσω-
μεν ὅτι ἀτελῶς ἀκόμη γνωρίζομεν τὸ αἷτιον τοῦ συνε-
χοῦς τούτου φαινομένου.

ΧΙΩΝ.—Ἐὰν πσότης ὕδατος, περιπλέοντος εἰς τὸν
ἀέρα ἐν εἴδει ὁμίχλης ἢ νεφέλης, ἐκτεδῇ αἰφνιδίως εἰς
μέγαν βαθμὸν θερμοκρασίας, καὶ εἰς περιστάσεις αἰ-
τινες ἐμποδίζουν τὰ λεπτὰ μόρια τοῦ νὰ σχηματισώσι

Σχήματα Κρυστάλλων Χιόνος καὶ Πάγης.

σταγόνες βροχῆς, τὰ μόρια ταῦτα συμπηγνύμενα τότε πίπτουσιν ἐν εἴδει χιόνος.

Ἐξεταζομένη ἡ χιών διὰ μικροσκοπίου, φαίνεται ὅτι συνίσταται ἀπὸ λεπτὰ, διακεκριμένα, τακτικὰ κρύσταλλα πάγου διαφόρων σχημάτων, ἀλλὰ γενικῶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὅμοια ἐξαγώνου· κοινότερον εἶναι ὡς ἀστέρες ἐξ ἀκτίνων, ἐλάχιστης ἀκτίνος οὐσῆς μὲ κλάδους κεκοσμημένης. Τινὰ τῶν σχημάτων τούτων παριστάνονται εἰς τὴν ἀνωτέρω εἰκονογραφίαν. Ἀλλὰ μόνον διὰ δριμυτάτου ψύχους καὶ εἰς τὴν ἥρεμον ἀτμοσφαῖραν τῶν πολικῶν χωρῶν σχηματίζουσιν αἱ νιφάδες τῆς χιόνος τοιαῦτα τακτικώτατα κρύσταλλα· διότι εἰς τὰς εὐκράτους χώρας τῆς γῆς, τὰ διάφορα στρώματα τοῦ ἀέρος διαφέρουν ὡς πρὸς τὴν θερμοκρασίαν· ἡ ἀνωμαλία δὲ αὕτη τῆς θερμοκρασίας διαλuei ἐν μέρει τὰς νιφάδας τῆς χιόνος ἐνῷ διαβαίνουνσι τὸν ἀέρα, καὶ συγχρόνως τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος, τὰ προξενούμενα ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀνωμαλίας τῆς θερμοκρασίας, ταραττοῦσι τὰς νιφάδας, καὶ ἀφανίζουνσι τὴν συμμετρίαν των. Εἰς τὰς πολικὰς χώρας, ὅταν πίπτῃ χιών, εἶναι διόλου ξηρὰ, καὶ πολλὰ διάφορος κατὰ τὸ φαινόμενον ἀφ' οὗ, τι συνήθως βλέπομεν εἰς τὰς χώρας ταύτας.

Εἰς τὰς ψυχροτέρας χώρας τῆς γῆς, ὠφελεῖ τὰ μέγιστα ἡ χιών διὰ τῆς τῶν φυτῶν ὑπερασπίσεως. Χωρὶς τοῦ συμπεπηγμένου τούτου ἀτμοῦ ὅστις νὰ σκεπάξῃ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τὰ προϊόντα της, αἱ πολικαὶ χώραι ἤθελον εἶσθαι ἀκατοίκητοι. Εἰς τὰ μισόξενα ἐκεῖνα κλίματα χρησιμεύει πρὸς τούτοις ἡ χιών ὡς οἰκοδομήσιμος ὅλη, καθὼς εἰς τοὺς Ἑσκιμοὺς Ἰνδοὺς, οἵτινες ἐξ αὐτῆς κατασκευάζουσι τὰς χειμερινὰς καλύβας των.

ΧΑΛΑΖΑ.—Ἡ χάλαζα συνίσταται ἀπὸ βανίδας βροχῆς, αἵτινες συμπήγνυνται διαβαίνουσαι στρωμά

τι ἀέρος ἱκανῶς ψυχρότερον ἐκείνου, ἐν ᾧ ἐσχηματίσθησαν· ἀλλ' ἡ χάλαζα εἶναι ἀπὸ τὰ φαινόμενα, εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ὁποίων συνεργεῖ ἀμέσως ὁ ἤλεκτρισμός, καὶ παριστάνει, κατὰ συνέπειαν, πολλὰς ἀνωμαλίας, αἵτινες δὲν ἐμποροῦν νὰ ἐννοηθῶσιν ἐκτὸς ὑπὸ τοῦ ἀκριβοῦς γινώσκοντος τὸν κλάδον τῆς ἐπιστήμης, τὸν περὶ τῆς δυνάμεως αὐτῆς πραγματευόμενον. Τὸ περὶ τὴν χάλαζαν πρῶτον ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι συμβαίνει κοινῶς τὸ ἔαρ ἢ τὸ θέρος, σπανιώτερον δὲ τὸν χειμῶνα· τὸ δεύτερον, ὅτι κόκκοι τινὲς χαλάξης γίνονται μέγιστοι, παραπολὺ ὑπερβαίνοντες οἰουσδήποτε τῶν μεγίστων σταγόνων τῆς βροχῆς· τὸ τρίτον, ὅτι ἡ χάλαζα σπανίως πίπτει τὴν νύκτα, καὶ εἰς περιωρισμένην μόνον ἔκτασιν τόπου τε καὶ χρόνου.

Ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ τὸ φαινόμενον τῆς χαλάξης δὲν ἐμπορεῖ νὰ σπουδασθῇ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ποικιλίας. Ἐνίοτε μὲν πίπτουσι καὶ ἐνταῦθα μεγάλοι κόκκοι χαλάξης, καὶ τις φθορὰ προξενεῖται ὑπ' αὐτῶν· ἀλλ' ἀσήμαντος ὡς πρὸς τὴν ἀλλαγὴν γινομένην εἰς τινὰ μέρη τῆς Γαλλίας συμβαίνουνσι τρομεραὶ θύελλαι ἐκ χαλάξης, ἐπιφέρουσαι δεινὴν θραύσιν εἰς τὰ γεννήματα καὶ τὰς ἀμπέλους, καὶ εἰς ὀλίγα λεπτά καταστρέφουσιν τοὺς κόπους μηνῶν ἢ καὶ ἐνιαυτῶν.

Τὸν Ἰούλιον 1788, ἱκανὸν μέρος τῆς Γαλλίας κατανημῶθη ὑπὸ θυέλλης ἐκ χαλάξης καὶ βροχῆς· ἤρχισεν εἰς τὸ νοτιοδυτικόν, καὶ ὤδευσε κατὰ βορειοανατολικὴν διεύθυνσιν εἰς δύο παραλλήλους ταινίας τεσσάρων καὶ δύο λευγῶν τὸ πλάτος, καὶ σχεδὸν διακοσίων τὸ μῆκος. Τὸ μεταξὺ διάστημα, ὡς πέντε λευγῶν τὸ πλάτος, κατεκλύσθη ὑπὸ τῆς βροχῆς.

Τῆς τρομερᾶς ταύτης θυέλλης προηγῆθη δεινὴ τις καὶ σχεδὸν ὀλικὴ σκοτία, ἥτις αἰφνιδίως ἐκάλυψεν ὅλον τὸν τόπον· εἰς μίαν ὥραν ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς φύσεως

μετεβλήθη τόσον ολοτελῶς, ὥστε, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ κοιμᾶται τις κατὰ τὸ διάστημα τῆς θυέλλης, δὲν ἤθελε πιστεῦσαι ἐξυπνήσας ὅτι εὐρίσκετο ἐν τῷ αὐτῷ μέρει τοῦ κόσμου. Ἀντὶ τῆς εὐθαλείας τοῦ Θέρους καὶ τῶν πλουσιῶν καρπῶν, οἵτινες πρὸ μικροῦ ἦσαν ἐξηπλωμένοι καθ' ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς καρποφόρου καὶ ωραίας ἐκείνης χώρας, δὲν παρίστατο νῦν εἰμὴ ἡ φοβερὰ ὄψις τοῦ χειμῶνος. Τὸ ἔδαφος μετεβλήθη εἰς βάλτον, οἱ στάχυες συνεφύρθησαν μετὰ τοῦ βορβόρου, αἱ ἄμπελοι κατεκερματίσθησαν, οἱ κλάδοι των συνετρίβησαν, καὶ ὁπωροφόρα δένδρα παντὸς εἶδους κατεβλήθησαν. Ἡ χάλαζα ἔκειτο σωρηδὸν, ἀδιάλυτος, ὡς στοῖβαι συντετριμμένου πάγου. Ἀκόμη καὶ δυνατὰ δένδρα τῶν δασῶν δὲν ἴσχυσαν ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς θυέλλης· μέγας τις καστανεὼν, ἐξαίρετος, ἐβλάβη τοσοῦτον, ὥστε ἄλλο τι σχεδὸν δὲν παρίστανεν εἰμὴ γυμνοὺς κορμούς· αἱ ἄμπελοι τόσον φοβερῶς ἐδάρθησαν, ὥστε τέσσαρα ἔτη παρήλθον πρὶν κατασταθῶσι πάλιν γόνιμοι. Ἀπὸ τὰς ἐξήκοντα ἐξ ἑνορίας μιᾶς περιοχῆς, τεσσαράκοντα τρεῖς ἡρμώθησαν ἐξ ὁλοκλήρου, ἀπὸ δὲ τὰς λοιπὰς αἱ μὲν ἀπώλεσαν τὰ δύο τρίτημόρια, αἱ δὲ τὸ ἥμισυ τῶν καρπῶν των. Κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ Κυρίου Ἀραγῶνος ἡ βλάβη ἡ γενομένη εἰς 1039 ἑνορίας συνεποσοῦτο εἰς 24,962,000 φράγκων. Ἡ παράδοξος αὕτη θύελλα ὠδεύε πρὸς δεκαεὶ ἥμισυ λεύγας τὴν ὥραν· ἦτο δὲ ἱσοταχῆς ἡ κίνησις ἀμφοτέρων τῶν ταινιῶν. Ἡ κατὰ μέσον ὅρον διάκρισις τῆς θυέλλης εἰς τοὺς διαφόρους τόπους ὅσους ἐπεσκέφθη δὲν ἦτον ὑπὲρ τὰ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ λεπτὰ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΓΑΜΟΥΣ.

« Τί θέλω εἰπεῖν, » γράφει πρὸς φίλον αὐτοῦ ὁ Κοραΐς, « ἂν ἀκούσω ὅτι ἐνυμφεύθης· θέλω εἰπεῖν, φίλτατε, ὅτι ἔκαμες ἔργον φρονιμώτατον. ἔχω περὶ τούτου μίαν θαυμαστὴν καὶ ὄντως sentimentale ἰδέαν τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως, ἀλλ' οὔτε Φιλόστρατον ἔχω, οὔτε καιρὸν νὰ τὸν ἐξετάσω. Μὴ λησμονήσης νὰ μὲ πέμψῃς ἀπὸ τὰ σακχαρωτὰ τοῦ γάμου· τὸ γλυκύτερον ὅμως εἰς ἐμὲ εἶναι νὰ μὴ λησμονήσης τὸν γάμον, ἀλλὰ νὰ τὸν τελειώσης, ἐπειδὴ τὸν ἔβαλες εἰς τὸν νοῦν σου. Εἶναι, φίλε, βίος δυστυχέστατος ὁ ἄγαμος βίος· καὶ ὁ φρόνιμος καὶ χρηστοθήτης ἄνθρωπος ἔχει χρέος, καθὼς ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς γονεῖς του τὴν λαμπάδα τοῦ βίου, οὕτω νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς ἄλλους. Τοῦτο εἶναι τὸ βούλημα καὶ δόγμα τῆς φύσεως. »

Τὸ ὄνομα ἐπικρατείας τινὸς ἐμπορεῖ νὰ λησμονηθῇ, καὶ τὰ κατορθώματα ἡρώων νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἀπὸ τὰ χρονικά τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας ἐμπορεῖ νὰ παύσῃ μόνον ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑπάρχῃ πλέον· τὸ φῶς αὐτῆς ἐμπορεῖ νὰ καλυφθῇ ἀπὸ ἄγνοιαν, πανουργίαν, ἢ πλεονεξίαν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ σβεσθῇ.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ Ο ΒΟΥΛΓΑΡΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΟΝΤΩΝ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ, ΚΑΙΙ. ΚΑΙΙ.

Οἱ τῆς Ῥώμης ἐπιθυμοῦντες νὰ πιστεῦνται παρὰ πάντων ὡς θεῖα καὶ πνευματόφθεγχα ὅσα αὐτοὶ κατὰ καιροὺς ἐν ταῖς ἑαυτῶν Βούλλαις ἐθέσπιζον, καὶ μὴ εὐρίσκοντες, οὔτε εἰς τὴν αὐτῶν Ἐκκλησίαν, ἐτοίμην παρὰ πᾶσι καὶ τυφλὴν τὴν εἰς τὰ αὐτῶν διατάγματα καὶ δόγματα ὑπακοὴν καὶ εὐπείθειαν, ἀλλὰ βλέποντες, ὅτι ἐκ τούτων τινὰ ὑπὸ τινων Ἀρχιερέων ὡς ἄκυρα ἤθετοῦντο, καὶ ὑπ' ἐνίων σοφῶν Θεολόγων, καὶ ὑπὸ ὁλοκλήρων ἐνίοτε Ἀκαδημιῶν, ὡς ἄτοπα ἀνέτρεποντο, ἐσυλλογίσθησαν νὰ θεραπεύσωσι τὸ τραῦμα, ὃ διὰ τῶν τοιούτων ἀντιρρήτικῶν συγγραμμάτων ἡ αὐτοδέσποτος αὐτῶν καὶ ἀναντιρρήτος αὐθεντία ἐδέχετο. Ἡ δικαία καὶ εὐλογος θεραπεία βέβαια ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ ἀποδείξωσι μὲ λόγον τῶν ἀντιλεγόντων τὸ ἄλογον, καὶ νὰ φωτίσωσι μὲ τὸ φῶς τῶν Γραφῶν καὶ τῆς παραδόσεως τὸ σκοτὸς ἐκείνων, καὶ νὰ νικήσωσι μὲ τὴν δύναμιν μιᾶς κοινῆς καὶ ἐλευθέρως Συνόδου τὴν αὐτῶν δυσπείθειαν· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο εἰς τὰ μὴ εὐλογα δὲν εἶναι δυνατόν, καὶ οἱ Πάπαι ἤθελον τὴν ὑποταγὴν καὶ εἰς τὰ μὴ εὐλογα, μετεχειρίσθησαν καὶ ἐδῶ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν, καὶ νόμον ἔστησαν τὴν ἑαυτῶν θέλησιν. Ὅθεν καὶ ἀπηγόρευσαν μὲ ἀφορισμοὺς φρικτοὺς καὶ ἀναθέματα τὴν ἀνάγνωσιν τῶν εἰρημένων ἀντιρρήτικῶν, θέλοντες καὶ ἀποφασίζοντες νὰ ἦναι ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ (ipso facto), ὡς λέγουσιν, ὑπεύθυνος τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως, ὅχι μόνον ὅστις δὲν ὑπακούει εὐπειθῶς καὶ τυφλῶς εἰς οἵανδήποτε ἐκδοθεῖσαν Παπικὴν Βούλλαν, ὅχι μόνον, ἂν τολμήσῃ, ἢ λόγῳ, ἢ συγγράμματι, ὅπως οὖν νὰ τὴν παρασπαλέψῃ, ἀλλὰ καὶ ὅστις ἀπλῶς θελήσῃ νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ὑπὸ τινος γενομένην κατὰ τῆς Βούλλας ἐπικρίσιν, ἢ ἀντίρρῃσιν, νὰ ἦναι καὶ αὐτὸς (ipso facto) τοῦ αἰωνίου πυρὸς ἑνοχος καὶ ὑπόδικος.

Ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀναγνώσεως ἐκ τούτου προῆλθε, δὲν ἔμεινεν ὅμως ἕως αὐτοῦ. Ἐπειδὴ τῶν Παπικῶν θεσπισμάτων πολλὰ ἐλάμβανον σαφὴ καὶ φανεράν τὴν ἀντίρρῃσιν καὶ εἰς αὐτὰς τὰς θείας Γραφάς, καὶ εἰς τὰ ὑπομνήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Πατέρων, ὅθεν ἐκινδύνευε νὰ καταλαμβάνη καὶ ἐκ τούτων καθ' ἑνας, ὅτι ὑπερέβαινον οἱ Πάπαι τὰ διατεταγμένα πολλάκις ὅρια, παρεκινήθησαν ἐντεῦθεν νὰ ἀπαγορεύσωσιν εἰς τοὺς Χριστιανούς καὶ τὴν τούτων μελέτην. Πῶς λοιπὸν ὁ Δ'. ἐξέδωκεν ἕνα τὸμον, ἐν ᾧ περιέχεται τῶν ἀπηγορευμένων βιβλίων ὁ ἔλεγχος, ἥτοι ὁ Κατάλογος (Index). Σίξτος ὁ Ε'. τὸν ἠύξησε. Κατὰ τὸν τοιοῦτον κατάλογον εὐρίσκονται ἐμποδισμένα βιβλία, πραγματευόμενα τὰς ἀναφρεῖσας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διαφοράς· βιβλία, ἐκδέτοντα τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν· βιβλία τυπικά, περιέχοντα Ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις· κατηχητικά, ἐρμηνεύοντα τὰ τῆς πίστεως φρονήματα καὶ ἐντάλματα.